

N:o 3.

Af Herr **Odelberg, Axel**: *Angående åtskilliga ändringar i tulltaxan.*

Den frihet, som nu gällande tulltaxa medgifver åt näringsidkare i andra länder, att i alla produktionens riktningar ingå i en för dem fördelaktig täflan med producenterne inom våra egna gränser, och att, i följd deraf, om ej helt och hållet undantränga dessa sednare, dock för dem i hög grad försvåra möjligheten, att utaf sitt arbete draga den för ett knappt lifsuppehälle nödiga profit — denna frihet har mer än något annat medverkat till det ekonomiska betryck hos arbetsgifvaren, hvars tillvaro man numera icke torde kunna förneka, och, såsom följd deraf, till den arbetslöshet, fattigdom och storartade emigration utaf de arbetssökande, som under de sednare åren beklagligen blifvit ett sorgligt faktum.

Att en storartad tillförsel från främmande länder af fabriksalster, af sådana varor, hos hvilka det uti desamma nedlagda arbete representerar största delen af försäljningsvärdet, i främsta rummet, genom att utur den inhemska marknaden utestänga den lilla industrien och husslöjden, utöfvat ett inskränkande inflytande på arbetarebefolkningens i Sverige utvägar att sig försörja, är visserligen förhållandet, — och det statsekonomiskt kloka vore, att, vid återgång till ett mera nationelt tullsystem, göra början med förädlingsindustriens alster; men då, under en nyss förfluten tid, Sveriges Regering och Representation, genom en ännu gällande traktat, bortskänkt en af sina dyrbaraste rättigheter, den att, efter förhandenvarande förhållanden, besluta och handla i öfverensstämmelse med sina egna ekonomiska intressen, och då denna traktat ännu i flera år omöjliggör den förändring, som i främsta rummet borde afses, tvingas jag att inskränka det förslag till ändringar i tulltaxan, som här efterföljer, till dels åsättande af tullsatser på några nu tullfria landtmannaprodukter, dels till höjande af tullen på vissa kolonialvaror.

Det torde vara rådligt, att ju förr desto heldre återgå från det system, som endast afsett underlättande af konsumtionen, och det så mycket mer, som genom en åtgärd i den syftning en icke obetydligt ökad statsinkomst skulle kunna

kunna beredas, hvaraf, såsom synes af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, landet tyckes vara i ett ofvisligt behof.

Vid full frihet att handla vore visserligen tull å jordbrukets alster en ibland dem, som jag sist skulle ifrågasätta, men då, af ofvan angifna skäl, valet icke mer är fritt, och då i alla fall, enligt min åsigt, äfven dessa varor böra vid införsel utifrån beläggas med en afgift, som åtminstone till någon del motsvarar skilnaden emellan produktionskostnad hos oss och samma kostnad å mer lyckligt lottade produktionsorter; då jag ej kan återhålla en bitter känsla af det orättvisa uti, att den Svenske jordbrukaren och den, som till förbrukning förädlar jordbrukets alster, skall, genom en missförstådd filantropi och en oklok ömhet om konsumentens intressen, försättas uti en sämre ställning än den, hvarunder jordbrukare i andra länder sköta sitt yrke, föranlåtes jag, att yrka åsättande af tullsatser äfvenledes å vissa jordbruksprodukter, som för närvarande utgöra föremål för en större import. Må de bestämmas ganska lågt, det är dock ett erkännande att statskloketen kräver en dylik åtgärd.

Utaf sädesslagen är det hufvudsakligen hvete och råg, omalen och malen, som utgöra föremål för en oupphörligt stigande import. Det är visserligen sannt, att understundom har import varit nödvändig för att fylla landets behof, såsom t. ex. efter 1868 års missväxt i en del af landet, men importen fortgår ohejdad, äfven efter en så rik skörd, som den, hvarmed Sverige lyckliggjorts under förlidet år, och det fastän denna skörd otvifvelaktigt kan fylla landets behof. Skälet härtill är dels att, huru lågt priset på spanmål än må ställa sig hos oss, är det dock alltid lägre på andra sidan af Östersjön och dels att denna import, detta uppköp af säd i utlandet kan verkställas nära nog utan penningeförslag, blott genom kredit i Hamburg, hvilken, som man vet, i allmänhet är ganska lätt att vinna, då deremot spannmålsuppköp af inhemska producenter vanligen måste ske med penningar i hand. Att importera spanmål och mjöl och att vid ankomsten till Svensk hamn genast försälja varan är således ett ganska bekvämt sätt att för tillfället komma i disposition af större penningesummor, och det motivet har väl föranledt mer än en stor införskrifning. En låg tullsats skulle, utan att i någon märkbar mån fördyra varan, ganska verksamt motarbeta ett sådant vingleri, och jag föreslår derföre af detta och förut angifna skäl en tullsats på

råg af tio öre per kubikfot,
 samt på *hvete af femton öre per dito.*

På mjölet af dessa sädesslag, på den förädlade varan, hvars import i stort berör flera inhemska intressen, måste jag yrka tullsatser tillökade med 50 procent utöfver tullen på råvaran och således på

rågmjöl *trettiotvå öre per centner,*
 samt på *hvetemjöl* *sjuttio öre per dito,*
 hvilka tullsatser motsvara ungefär 5 procent af varans saluvärde.

Ibland ladugårdsalster inskränker jag mig för närvarande att yrka tull å *smör* och *ost* till ungefär samma relativa belopp, som å hvetemjöl eller vid pass 5 procent, motsvarande 2 R:dr 50 öre per centner.

Det kan visserligen synas ligga utom den Svenske producentens intresse att yrka tull å sådana förbrukningsartiklar, hvilka hvarken äro eller kunna blifva föremål för frambringande inom landet, såsom exempelvis kaffe, eller hvilka endast med svårighet och i alla fall icke till bättre kvalitet kunna här frambringas, såsom tobak och socker, men det är i producentens, såväl som uti alla öfriga samhällsmedlemmars intresse, att sådana förbrukningsartiklar, hvilka icke kunna räknas till lifvets nödvändigaste, icke må till landet utifrån införas i så stora quantiteter, att landets finanser deraf kunna i mer eller mindre mån lida och att, om importen icke kan minskas genom högre tullsatser, Staten åtminstone må, uti ökade inkomster, draga fördel af den hos nationen inympade njutningslust.

Hvad först beträffar kaffe, så är, såsom man väl vet, dess njutande i sådant öfvermått, som beklagligen för närvarande mångenstädes sker i vårt land, för helsan ganska skadligt, den föda, som kan finnas i denna dryck, är deremot så högst ringa, att den under intet förhållande kan tagas i någon beräkning, det inflytande, som kaffedrycken utöfvar på människokroppen, är att jemföra med det af andra narkotiska och retande medel, t. ex. tobak. Kaffe innehåller icke heller sådana beståndsdelar, att det kan, såsom medel att underhålla lifsvärmen, ersätta alkoholen i bränvinet, med andra ord allt talar för att denna utländska vara, till hvars inköp en betydlig del af landets export måste bidraga, belägges med så hög tull, att den öfverdrifna förbrukningen måtte något stäffjas, och att Staten må sättas i tillfälle deraf draga större inkomst än hittills varit fallet. Man torde invända, att det är betänkligt och hårdt att fördyra denna vara, hvars begagnande öfvergått till ett behof hos en stor del af landets befolkning. Jag svarar med att hänvisa till beskattningen å bränvin, hvars njutande i öfvermått likaledes är för helsan skadligt och hvars åtkomst man derföre försvårat genom hög beskattning; och dock var bränvinet, då den nya bränvinslagstiftningen beslöts, fullt lika allmänt i bruk som för närvarande kaffet, hvarjemte det icke torde kunna förnekas att för Sveriges befolkning, liksom för folket i hvarje kallt klimat, är ett måttligt njutande af alkohol i hvad form som helst icke allenast för

helsan icke skadligt, utan tvärtom ganska nyttigt och ofta nödvändigt. När man nu ur moraliska och filantropiska skäl och kanske äfven till en viss grad ur finansiela (statsinkomsten af bränvinet är nemligen icke att förakta) ansett sig kunna och böra med en ganska hög beskattning belägga alkoholen i bränvinet, hvaraf befolkningen har verkligt behof, både till förtäring och för hvarjehanda tekniska yrken, så förefaller det mig ganska naturligt, att kaffedrycken, hvaraf vi här i norden alldeles icke hafva något verkligt behof, hvars förtärande visserligen blifvit en inrotad vana, som det kanske skulle vara påkostande för mången att öfvergifva, men som kan tillfredsställas genom hvarjehanda surrogater, att, säger jag, denna dryck äfven underkastades en beskattning, om ej motsvarande den å bränvinet, dock betydligt högre än den nu gällande. För daglig måttlig förbrukning torde ett skålpund kaffe och en kanna bränvin om 50 procent kunna utspisas under ungefärligen lika lång tid, och då beskattningen å denna sednare utgör i tillverkningsafgift 70 öre samt uti försäljningsafgift vid pass 30 öre eller tillsammans 1 R:dr, så torde det ej vara förmätet föreslå, att den utifrån tillförda öfverflödsvaran belastas med en tullbeskattning motsvarande åtminstone fjerdedelen af den, som redan trycker en inhemsk produkt, hvilken för tillfredsställande af befolkningens behof är minst lika oundgänglig som kaffet. Mitt förslag är således att artikeln *kaffe* *åsättes en tull per skålpund af 25 öre.*

Hvad här är sagt om kaffe gäller äfven rörande tobak. Äfven denna varas förbrukning, vare sig för näsan eller munnen, kan ej försvaras ur synpunkten af något verkligt behof, det är äfven här, om man anser bruket af tobak såsom ett behof, blott en undfallenhet för den inrotade vanan. Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten på huruledes man i flera af Europas mest civiliserade länder betraktar tobaksförbrukningen såsom förtjent af hög beskattning och såsom en bland inkomstkällorna för statsbehofven. Vi äro icke numera i den ställning, att vi kunna eller böra förbise de tillfällen vi kunna bereda, att öka Statens inkomst genom att beskatta öfverflödet och njutningslystnaden, hvarhelst den yttrar sig, och äfven om förhållandet skulle blifva, att en hög tullbeskattning å tobak icke skulle i samma proportion, som tullsatsen ökades, höja statsinkomsten deraf, vunnes dock ett annat godt, att nemligen importen komme att minskas. Man föregifver såsom skäl mot tullens höjande å tobak, att tullsatsen derå i vårt grannland Norge är låg, att någon benägenhet att höja densamma derstädes icke förspörjes och att vid sådant förhållande det skulle vara svårt om ej omöjligt att förekomma tullförsnillning. Jag svarar derpå, att man i allmänhet kan hvad man vill, att det ej bör vara tvifvel underkastadt, det ju tullstationerna vid gränsen skulle kunna förekomma insmugling i stora partier och att det med skäl kan anses af ringa betydelse om några fotvandrare på obanade stigar lyckas att

till vårt land inpraktisera ett eller annat hundratal af skålpund, utaf hvilka Staten icke kommer i åtnjutande af stadgad tullinträd.

Jag vill nu ej påyrka en verklig hög tullsats på tobak, sådan t. ex. som den Engelska, men jag vågar yttra den förmodan, att vi, som mer än våra grannar hafva behof af att beskatta öfverflödet, kunna åsätta denna vara en tullsats, åtminstone dubbelt så hög som den närvarande. Jag föreslår således att tullen å *oarbetad tobak* sättes till 50 öre per skålp. och att tullen å arbetad tobak förhöjes med 25 öre pr skålpund, så att den blifver för cigarer och cigarretter 1,55.
 „ karfvad tobak 0,70.
 „ malen „ eller snus 0,75.
 „ spunnen, vriden eller pressad 0,60.
 „ stänger och karotter 0,80.

Till de så kallade kolonial-varorna, som skäligen kunna och böra beskattas, hänför man vanligen äfven socker. Produktionen af denna vara har, under de sednaste årtiondena, mer än kanske någon annan varit underkastad en revolution i afseende å lokalerna för varans frambringande. Ifrån det att uteslutande i tropikländerna odlades den växt, hvaraf sockret tillverkades, har numera, uti länder i den kalla tempererade zonen, odlingen af en annan till sockerberedning tjenlig växt vunnit den största utbredning, och äfven hos oss tyckes en god början vara gjord till framkallande af en sockerberedning utaf hvitbetor i så stor skala, att kanske inom en icke aflägsen framtid vi hinna det mål, som i flera andra länder redan är uppnådt, att nemligen sjelfva producera största delen af vårt behof utaf socker. Den sålunda gryende hvitbetssockerindustrien har man visserligen vid förflutna riksdag försökt att hämma genom beslut om dess beskattning, men det tyckes såsom om densamma, kommen i farten, icke skulle vilja låta hämma sig utaf den beklagligen alltför allmänt rådande afvogheten mot inhemsk näring, som uppenbarat sig i beslutet om hvitbetssockerindustriens beskattande. Man vet emellertid icke huru mycket i beskattningsväg den ifrågavarande industrien skulle kunna tåla, och då det är att befara att en höjd tull på råsocker genast skulle följas af framkastade förslag om en förhöjd beskattning på odlingen och sockerberedningen af hvitbetor, vill jag icke framställa något yrkande om tullförhöjning å denna vara. Deremot anser jag det på tiden att söka utverka högre tull på det raffinerade sockret, uti hvars bestämmande man ända derhän gått utländskt fabriksintresse till mötes, att man vid 1867

års riksdag bestämde densamma lägre än Franska traktaten medgifver, och lägre i proportion till tullen å råsocker, än den någonsin förut varit, hvilket haft den naturliga följden, att utländskt raffineradt socker importeras i allt större quantiteter och sannolikt skulle helt och hållet öfversvämma vår marknad samt förorsaka våra sockerraffinaderiers undergång, om ej förbrukningen i alla länder vore så i tilltagande, att produktionens öfverskott i de länder, förnämligast Frankrike, Belgien och Holland, som raffinera socker till export, icke vanligen behöfver i större mängd söka vår obetydliga och aflägsna marknad för att vinna afsättning.

De uti Sverige befintliga sockerraffinaderier skötas i allmänhet väl och de torde kunna mäta sig med de flesta dylika i utlandet, hvad beträffar den tillverkade varans godhet och myckenheten af raffineradt socker, som erhålles ur en viss quantitet råsocker, men det oaktadt ligga de af helt naturliga skäl under i möjligheten att sälja för lågt pris. Ju närmare fabrikationen bedrifves till Europas stora sockermarknader, London och Amsterdam, desto billigare kan råämnet köpas, och desto mindre förlag kan raffinadören behöfva, det mindre förlaget drager äfven en högst betydligt lägre ränteomkostnad, dels derföre att det till quantitet är lägre, dels emedan räntefoten uti utlandet alltid är lägre än hos oss. Härtill kommer, att då lagstiftaren uti ofvannämnda länder i allmänhet hyllar den åsigt att det inhemska arbetet bör understödjas, att afsättningen å utländsk ort af i landet förädlade varor bör så vidt möjligt underlättas, man, i afseende å artikeln socker, ibland andra, utfunnit och tillämpar hvarjehanda sätt för utgifvande af tullrestitution eller drawback, som gör denna i viss mån till exportpremie. Trots alla traktater och exportpremiers borttagande existera de likväl, fastän i mindre synlig måtto, och svåra att taga reda på för den uti de respektive ländernas administrativa förhållanden oinvigde. De raffinaderier vi redan ega äro mer än tillräckliga för tillverkning af landets hela behof, och då importen af utländsk vara år efter år växer på tio år från 3 till 8,000,000 R:dr, måste våra fabriker, som i prisbillighet af ofvananfödda orsaker icke kunna täfla, vid vissa tillfällen betydligt inskränka sin tillverkning, till skada såväl för fabriksidkaren som för de vid fabriken anställda arbetare. Om nu, hvilket är att motse och hoppas, den inhemska hvitbetssockerindustrien kommer att utsträcka sig till raffinering af större delen utaf sin tillverkning, så torde blott derigenom konkurrensen emellan inhemska sockerraffinadörer blifva så pass betydlig, att konsumenten ingalunda behöfver befara någon fördyring af varan sockret, äfven om utländska raffinadörer skulle helt och hållet utestängas från vår marknad. Sådant låter sig emellertid icke göra och vore visserligen hvarken önskvärdt eller för ändamålet nödvändigt; men då nu den suprema lex, hvarefter vi måste reglera vår

ekonomi, den Franska traktaten medgifver en tullsats å raffineradt socker, som med 50 procent öfverstiger den å råsocker, och då detta förhållande emellan dessa båda tullsatser äfven före år 1867 varit hos oss gällande, tager jag mig friheten föreslå att tullen å *raffineradt socker* måtte, från sitt nuvarande belopp 14 öre, höjas till *15 öre per skålpund*.

Till betäckande af statsutgifterna under nästkommande år erfordras, såsom synes af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, icke allenast nya lån utan en ökad beskattning på bränvin samt förhöjning af allmänna bevillningen. Att statsutgifterna växa med en stigande civilisation, derom är icke något att säga, ty förhållandet är detsamma i alla andra länder; men de bördor, som de ökade utgifterna föranleda, böra, så vidt möjligt är, fördelas på det sätt, som minst trycker och som minst skadar den inhemska produktionen. Hvarje ny beskattning på den inhemska näringsidkaren drabbar slutligen den af honom producerade varan, fördyrar densamma och gör det i och med detsamma allt svårare för honom att bestå i täflan med den främmande producenten, som icke drabbas af samma bördor. Det tillhör således representationen att tillse, att de skatter, som de ökade utgifterna föranleda, uttagas på det minst tryckande sätt, och onekligen är beskattning å utländska varor, i synnerhet om de kunna hänföras till öfverflödsartiklar, den för landets skattdragande befolkning minst kännbara.

Jag tillåter mig nu att kalkulationsvis ådagalägga den ökade statsinkomst, som genom mitt förslag till förändrade tullsatser sannolikt skulle vara att påräkna, för den händelse att importen skulle fortfarande blifva densamma, som den varit i medeltal under de fem sist förflutna åren, öfver hvilkas import berättelse blifvit för allmänheten tillgänglig. Under loppet af de fem åren 1864—1868 har från utrikes ort i medeltal och i runda summor årligen till Sverige inkommit

Råg	2,500,000	kubikfot, som med tull af	10 öre inbringa	250,000: —
Hvete	108,000	” ” ” ” ”	15 ” ”	16,200: —
Rågmjöl	380,000	centner ” ” ” ” ”	35 ” ”	133,000: —
Hvetemjöl	218,000	” ” ” ” ”	70 ” ”	152,600: —
Smör	25,600	” ” ” ” ”	2,50 R:dr ”	64,000: —
Ost	8,800	” ” ” ” ”	2,50 ” ”	22,000: —
Kaffe,	16,466,000	skålpund, för hvilka en tullförhöjning		
		från 12 till 25 öre, således af 13 öre per skålpund, skulle		
		inbringa		2,140,580: —
Tobak, alla slag,	5,674,000	skålpund med en tullförhöjning		
		af 24 à 25 öre		1,400,000: —
Socker, raffineradt,	7,100,000	à 1 öre		71,000: —
				Summa ökad statsinkomst 4,249,380: —

Skulle förhållandena till vårt grannland Norge för närvarande lägga alltför stora hinder emot tobakstullens höjande till ofvan föreslagna belopp, hvilket jag dock icke håller troligt, och således den deraf beräknade tullin-komsten ur beräkningen utgå, återstår likväl en summa af 3,000,000 R:dr, en summa mer än tillräcklig att betäcka den brist i statsinkomsterna, hvilken enligt Kongl. Maj:ts nådiga Proposition bör fyllas genom en tillökning i skat-ten på bränvin samt genom förhöjning af 30 procent å allmänna bevillnin-gen äfven om, i följd af den förhöjda tullen, importen skulle komma att något minskas.

Jag förutser att detta mitt förslag till åsättande af tull å vissa jord-bruksalster och att höja tullen å några kolonialvaror skall mötas af klander och ett hårdnackadt motstånd, och jag anser mig af sådan anledning böra ådagalägga att, ehuru många af Sveriges statsmän anse tullfrihet eller låg tull å utlandets produkter såsom bidragande till ekonomiskt välbefinnande i lan-det och i följd deraf söka motarbeta hvarje försök till rubbande af de tull-bestämmelser, som de lyckats göra gällande, äfven om statsbehofven icke kunna fyllas utan förhöjd direkt beskattning, är dock en sådan åsigt rörande eget lands förhållanden till utlandet långt ifrån allmän hos lagstiftare i an-dra länder, hvilkas ekonomiska ställning utan öfverdrift kan sägas vara bättre än vår. Jag ber derföre få anföra några uppgifter om tullsatsen å span-mål, smör och ost i flera Europeiska länder samt Nordamerikas förenta stater, hvilka uppgifter jag hemtat ur en artikel om Frankrikes handelstraktater i en Fransysk tidskrift, redigerad i frihandels riktning. De uppgifna tullsats-erna äro:

1:o) på spanmål.

I Frankrike	0,60	francs	per 100 kilogr.	=	18 öre	pr Svenskt centner.
„ Belgien	0,60	„	„	=	„	„
„ Tullföreningen	fritt	„	„	=	„	„
„ Österrike	1,75	„	„	=	53	„
„ Schweiz	0,30	„	„	=	9	„
„ Spanien	3,16	„	„	=	96	„
„ Holland	0,11	„	hectolitre	=	3	kubikfot.
„ Förenta Staterna	3,	„	„	=	56	„

2:o) på smör.

I Frankrike	2,50	„	100 kilogr.	=	0,76 R:dr	pr centner.
„ Belgien	5,	„	„	=	1,52	„
„ Tullföreningen	10,	„	„	=	3,06	„
„ Österrike	10,	„	„	=	3,06	„
„ Schweiz	1,	„	„	=	0,30	„
„ Spanien	42,11	„	„	=	12,89	„
„ Förenta Staterna	46,	„	„	=	14,09	„

3:o) på ost.

I Frankrike	4 francs	per 100 kilogr.	=	1,22	R:dr	per	centner.
„ Belgien	10	„	„	„	=	3,06	„
„ Tullföreningen	12,50	„	„	„	=	3,82	„
„ Österrike	12,50	„	„	„	=	3,82	„
„ Schweiz	4	„	„	„	=	1,22	„
„ Holland	10,60	„	„	„	=	3,22	„
„ Spanien	26	„	„	„	=	7,92	„
„ Förenta Staterna	46	„	„	„	=	14,09	„

I England äro numera dessa artiklar tullfria.

Enligt från annat håll mig benäget meddelade upplysningar utgör tul-
len å mjöl i Svensk vigt och Svenskt mynt:

i Frankrike	hvetemjöl	0,36	R:dr	per	centner.
„	„	andra slag	fritt.		
„ Belgien	alla slag	0,36	R:dr	per	centner.
„ Österrike	„	1,48	„	„	„
„ Schweiz	„	0,29	„	„	„

Stockholm den 27 Januari 1870.

Axel Odelberg.

N:o 4.

*Af Herr Hazelius, Johan August: Angående Statens befrielse från
embets- och tjänstemäns pensionering.*

Förra Riksdagens Stats-Utskott gjorde i sitt Betänkande N:o 40 vid
behandlingen af Nionde Hufvudtiteln följande hemställan:

”att Riksdagen måtte anhålla, att Kongl. Maj:t behagade tillse, om
icke Staten skulle kunna helt och hållet befrias från skyldigheten att pensio-
nera sina embets- och tjänstemän, derigenom att åt desse bereddtes tillfälle
att